Meisler, Fr
Mine sidste laereraar

3 1761 07327005 0

LA
2375
D32M43

ine sidste Læreraar

(Fortsættelse af Opfostringshusdrengen Nr. 101)

af

Fr. Meisler,

pens. Lærer.

Kjøbenhavn.

H. Hagerups Boghandel.

Triers Bogtrykkeri (H. J. Schou)

1887.

LA
2375
D32 M43
LIBRARY
1914

Min forhen nævnte Svoger, Kontorchef, Justitsraad B., blev i 1850 ansat som Departementschef for Told- og Postvæsenet i Hertugdommet Slesvig, hvor hans gode Ven, Etatsraad R., bestyrede Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Da i den Tid ikke saa faa tydskfindede Lærere bleve afskedigede, indledes der Underhandlinger om en fordelagtig Ansættelse for mig der ovre, og dette ledede til, at jeg i Aaret 1850 efter Ansøgning fik min Afsked som Lærer i Bridsløsemagle, i det jeg tillige ved gunstig Hjælp af mine Foresatte erholdt en Afstaaelsessum udbetalt, da jeg gav Afkald paa Pensionsberettigelse. I Efteraaret 1850 rejste jeg da til Flensborg for at gjøre mig bekjendt med Forholdene der og fremstille mig for vedkommende kaldsberettigede Authoriteter. Det havde aldrig været min Tanke at overtage en tydsk Skole, da der jo ogsaa var Embeder ledig i den dansktalende Del af Hertugdommet; men da der var Ansøgere nok om disse, og der paa samme Tid blev et stort Degnekald ledigt i Husby, en god Mil sonden for Flensborg i det tydske Angel, fik man mig overtalt til at søge dette, og under 1ste November

1850 udnævntes jeg da af „Kirkevisitatoriet“, Provsten og Amtmanden i Flensborg Amt, til Degn og Skolelærer i Husby, hvor jeg „baldthunlichst“ havde at indfinde mig, da Degnen var flygtet og Skolen havde staaet ledig i længere Tid. Da det var midt under Krigen, maatte jeg lade min Hustru med fem Børn blive i Bridsløse, hvor jeg havde lejet et Hus til dem og sørget for deres Ophold foreløbig indtil Foraaret.

Første Gang kom jeg til Flensborg Mikkelsaften 1850, just da Frederik den 7de var i Besøg der ovre. Der var et Liv og et Røre, som jeg vist aldrig har set Mage til. Allerede strax efter Landstigningen mødte vi en Trop fangne Insurgenter, der blev ført ombord paa Krigsskibene. Iblandt dem lagde vi især Mærke til en Handelsbetjent fra Hamborg, iført en sort pjaltet Livkjole, et Par broderede Slæber paa Fødderne og dertil en Bulehat med Hanefjer i, et sandt Røverfjæs med kulsort Skjæg over hele det fordrukne Ansigt. Om Eftermiddagen kom Kongen tilbage fra en Tur til Valpladsen ved Isted, og om Aftenen var Byen glimrende oplyst, medens Kongen kjørte omkring i aaben Vogn, omringet af jublende Folkeskarer især i den nordre Del af Byen, der var mest danskfindet. Over Indkjørselsporten dertil, „Nordre Thor“, staar Indskriften: „Friede ernährt, Unfriede verzehrt“, om hvis Sandhed de gode Flensborgere vist til Gavns ere blevne overbeviste. Efter Kongens Afrejse benyttede jeg Opholdet

der ovre til at besøge Valpladsen ved Bau. Paa Vejen gjennem Forstaden „Neustadt" saa' jeg i Jærnstøberiets Mure og paa flere Steder Kanonkugler og andre Minder om den haarde Kamp ved Indrykningen i Flensborg. Senere gjorde jeg med den saakaldte Ugevogn en Tur gjennem Sundevit til Als, hvor en god Ven af mig, Overfyrværker J., som jeg besøgte i hans Kvarter i Miang, fulgte mig over til Augustenborg, hvor der var Lazareth. Paa Vejen gjennem Sundevit kom jeg gjennem Ringenæs, hvor jeg paa en Plads midt i Byen saa' den pyntede Grav, der gjemmer den første faldne i 1848, den jyske Soldat Sejer. Paa Tilbageturen med Dampskibet til Flensborg den 6te Oktober kom vi midt igjennem den russiske Flaade, der laa i Bugten ud for Alssund og i Anledning af Kongens Fødselsdag var behængt med Flag overalt. Den smukke Indsejling gjennem Flensborgfjord med de vældige skovbegroede Højder ved begge Sider og bag ved Byen, der breder sig om den store og udmærkede Havn, hvor den tætte Masteskov bar Vidne om Byens Handel og Skibsfart, bliver mig stedse uforglemmelig. Havde vi dog blot maattet beholde vort kjære Flensborg og den rent danske Del af Sønderjylland, saa maatte Preusserne gjerne have taget alt det øvrige; det skulde være dem vel undt.

I den samme Tid kom der saarede og Fanger fra Kampen om Frederikstad. Som et Vidnesbyrd om vore Jensers ejendommelige Maade at tage Situa-

tionen paa, kan jeg fortælle følgende. Paa Flensborg Gade mødte jeg en Dag en Soldat hjemme fra Vridsløse, og han blev naturligvis forbavset over at se mig der. Han fortalte nu, at han for nylig var flyttet fra Frederiksstad til Flensborg med den Kaptajn, han var Oppasser for. Da jeg ønskede ham til Lykke med at være sluppen helskindet ud af dette Ildhav, svarede han ganske sindigt: „Ja, men der var lige godt et muntert Liv; her er saa forbandet kjedeligt."

Saa kom jeg da hjem igjen og efter at have haft vor yngste Søn, Peter, til Daaben tog jeg Afsked med Familie og Venner og drog, tung om Hjærtet, over til min nye Virksomhed. Mine kjære gamle Forældre vare allerede døde Aaret i Forvejen. Fader, der tilsidst var meget svag og næsten blind, blev 78 Aar; Moder, der døde først, blev nogle Aar yngre.

Ved Ankomsten til Husby fandt jeg den store Degnebolig aldeles tom og øde. Det var en anselig Gaard med grundmuret Stuehus paa 13 Fag og en rummelig Beboelseslejlighed, desuden 20 Fag svært Udhus i 2 Længer, hvor i Plads til 4 Heste og en halv Snes Køer. Jeg maatte da søge Ly i Kroen, hvor jeg fik Bolig og Ophold indtil videre. Dagen efter skulde jeg begynde min Gjerning i Skolen, og jeg lærte desværre snart hvor vanskelig — ja uoverkommelig — denne vilde blive. Min Indsættelse fandt Sted i ældste Klasses Skolestue, der ved Træskodder, som kunde skydes til Side, var skilt fra yngste

Klasses. En Forsamling af mørke, alvorlige Mænd havde taget Plads der, medens over 60 Børn fyldte den store. Jeg siger Børn; men blandt dem fandtes næsten fuldvoxne Piger, og Drenge paa henved 16 Aar, som jeg næppe vilde vove et Livtag med en ad Gangen. Det saa' unegteligt noget betænkeligt ud. Den tyske Præst aabnede Høitideligheden med en Tale og Oplæsning af min Bestalling, hvorpaa jeg fik Ordet. Efter at have henvendt mig i det tyske Skolesprog til Børnene, udtalte jeg mig paa dansk til de ældre og erfarede siden, at de helt godt havde forstaaet mig, hvor imod Præsten ikke forstod et Ord. Man fortalte mig, at da jeg omtalte, hvor nødig jeg havde forladt Børnene og Vennerne hjemme paa Sjælland, og den kjærlige Afsked, vi havde taget med hinanden, mente de, at jeg derved vilde skose Præsten, der efter Sigende var jaget bort af sin forrige Menighed, ja endog truet paa Livet.

Den almindelige Skoleordning i Slesvig var Hverdags Skolegang for alle Børnene, i det begge Klasser underviistes samtidig i forskjellige Skolestuer, yngste Klasse af en Underlærer, der som oftest var en uexamineret Præparand. I de saakaldte „gemischte Schulen“ — blandede Skoler — underviistes samtlige Børn i et Lokale, der kunde være af en saadan Størrelse, at man, som t. Ex. i Sørup, maatte have 2 Kakkelovne; men der var da vist ogsaa et Par Hundrede Børn. Jeg var en Dag i Sognets anden Skole, hvis Lærer ikke regnedes blandt de dygtigste;

men han underviste alene over 100 Børn i sin ene Skolestue, og det gik tilsyneladende flinkt og let fra Haanden. En mageløs Orden og Disciplin fandtes naturligvis, da ellers Sagen vilde have været aldeles umulig. Da det trods al min Anstrængelse ikke var mig muligt at opdrive en Underlærer, blev det mig tilladt lige som hjemme at have hver anden Dags Skolegang med hver Klasse; men da denne Ordning slet ikke var lovlig, kunde det ikke gaa i Længden, og dette var ogsaa en Grund til, at jeg endelig maatte opgive det hele.

Naar der tages Hensyn til den stadige og langvarige Skolegang, kunde man have ventet, at den slesvigske Ungdom stod langt over vor i Dannelse; dette var dog næppe Tilfældet. Naar undtages Regning, der alle Vegne var Skolens Kjæphest — enhver Elev skulde gjerne have gjennempløiet Kroimanns tommetykke Regnebog — var Fremgangen i de andre Fag kun ganske jævn. Læsning og Skrivning var ret fremmelig, ogsaa Religion, hvor Katekismus, en Samling af Skriftsteder samt Bibel- og Salmebog blev lært og kateketisk gjennemgaaet; men Geografi og Danmarkshistorie saa vel som anden Historie kunde jeg ikke finde Spor af. Af Skolemateriel fandtes gode Læsebøger og Forskrifter, men især et udmærket Hjælpemiddel ved Stil og Retskrivning, nemlig Baumgartens „Vorlegeblätter“, et Apparat af løse opklæbede Blade, der indeholdt en Mængde Sprogregler og Øvelser. Vi har vist næppe et lignende paa

dansk. Sangen stod ikke saa lidt tilbage, og egentlige Sange hørte jeg aldrig, det skulde da være slesvig-holstenske Smædeviser. Paa min Sovekammerdør havde man klistret den bekjendte tyske Klagesang: „Wir hatten erbauet ein stattliches Haus", hvori det længer hen hedder: „Das Band ist zerschnitten, War schwarz, roth und gold, Und Gott hat es gelitten. Wer weiß, was er gewollt!" Kirkesangen lod til Dels raa og skingrende, saa den hverken vidnede om Tonesands eller Uddannelse, skjøndt der vistnok i alle Kirker var Orgel.

Kort efter min Ansættelse forflyttedes den tyske Præst til Kappel, og Kateketen fra Hjørring blev Præst i Husby. Det var den siden saa bekjendte nidkjære og dygtige Provst Aleth Hansen, der senere en kort Tid var Danmarks Kultusminister. Med Undtagelse af den mageløs venlige Modtagelse i Præstens vakre Familiekreds, blev min vanskelige Stilling ved denne Forandring ikke synderlig bedre, da den tyske Præst al Tid havde vist sig yderst forekommende og medgjørlig og ikke lagt mig den mindste Hindring i Vejen. Han fulgtes ogsaa herfra med Had og Miskjendelse af Menigheden, der aldrig kunde tilgive ham, at han, skjønt tysk født og oplært, og som ikke forstod et dansk Ord, endda kunde være en tro dansk Undersaat.

I alle Retninger kjendtes det tydeligt, at det slesvigske Folk var opvoxet under et krast Byrokrati, der just ikke al Tid var ensbetydende med den danske

Regering. Allerede ved Modtagelsen af mit Kaldsbrev mødtes jeg af en byrokratisk Luftning, idet jeg maatte betale i Sportler ca. 50 Kroner, medens det her hjemme udleveres omtrent gratis. Alle Vegne vistes den dybeste Underdanighed mod de magthavende; for en højere Embedsmand eller en Godsejer bøjede man sig til Jorden; men kunde man senere komme dem til Livs som f. Ex. politiske Modstandere, skulde Hævnen vist ikke udeblive. Selv for min Degneværdighed bøjede man sig. Ved et Besøg hos en rig Bonde en Aften styrtede hele det spindende Personale hovedkulds ud af „Pieselen", da min Ankomst blev forkyndt, og min ærede Kollega, Læreren i Ausacker, vovede næppe at sidde ned i min Nærværelse, da jeg første Gang besøgte ham. At Husmænd og andre simple Arbejdere skulde have nogen politisk Rettighed, kunde der aldrig være Tale om. D'Hrr. „Hufnere" — Gaardejerne -- titulerede hinanden „velbaarne Herre" i Udskriften paa Breve, ja jeg naaede en Gang at blive tilskreven som „højvelbaaren". Det var i det hele ganske ejendommelige Folk, stille og alvorlige i det ydre, men vistnok fanatisk hæftige i Sindet. Fastelavns Mandag var det Skik, at Mændene om Aftenen samledes i Kroen for at spise varme „Hedwecken" — Fastelavnsboller -- og drikke Grog. Jeg kom netop hjem den Aften fra Turen til Langsted, hvor om siden; men det var mig ikke muligt ude fra at høre den mindste Støj eller Tummel, endskjønt Kroſtuen var propfuld af Mennesker, der ved min

Indtrædelse høfligt rejste sig og hilste. I al deres Tale og Adfærd udviistes en rolig, kold Høflighed; Banden og Sværgen hørtes aldrig. Da jeg en Dag ytrede min Tilfredshed herover, svarede en ældre Gaardmand: „Hvis en af mine Folk brugte en Ed i min Nærværelse, skulde han næppe vove at gjøre det en Gang til." Den særegne Maade, hvorpaa Tjenestefolkene tiltaltes og omtaltes — med Udtrykkene „Knecht" og „Dirne" — vidnede om, hvor ringeagtede de i Grunden vare. Klædedragten, endog Kvindernes, var mørk og alvorlig; i Kirken saa' man t. Ex. næsten ikke et eneste lyst Klæde eller Baand, alt var graat i graat. Mændene vare usædvanlig høje og velvoxne; blandt Kvinderne var det yderst sjældent at se et smukt Ansigt; jeg mindes kun at have set et eneste der under et Ophold af c. 4 Maaneder, og deres skingrende Udtale af det plattyske Dagligsprog var ikke behagelig. Det huslige Liv var vistnok i Almindelighed meget solidt; Møblerne vare gode, men til Dels uhyggelige og plumpe; Hestehaars Betræk t. Ex. var meget almindeligt. I religiøs Henseende var Befolkningen vist nærmest pietistisk anlagt, og gudelige Indskrifter saa man anbragt mange Steder, saaledes paa Ure: „So gehet die Zeit zur Ewigkeit", over Skoledøren: „Gottesfurcht ist aller Weisheit Anfang". I de store, skumle Kirker med Brædeloft var i Reglen Stole og Pulpiturer, ja hele Loftet over Koret og Væggen bag ved overmalet med grelle bibelske Billeder og forsynet med

Masser af gamle plattyske Bibelsteder, dertil et ældgammelt stort og plumpt Orgel med Pedaler og Klokkespil, den saakaldte „Cymbelstern“, der brugtes ved Ofring og slige Leiligheder. Brudevielser var der ikke i min Tid, og Barnedaab saa' jeg aldrig, da alle Børn bleve døbte i Præstegaarden og aldrig fremstillede i Kirken, hvor dog Mødrene stadig indledtes. Morgen og Aften blev der kun slaaet de 3 Gange 3 Bedeslag; men naar vi hørte Kirkeklokkerne ringe uden for den sædvanlige Gudstjenestetid, saa var der en død eller og en Grav blev gravet. Sognet var delt i flere Naboskaber, hvorfra et Bud fra hvert Sted skulde møde ved Ligfærd, besørge Ringning, Gravning og Jordfæstelse samt ofre hver en lybsk Skilling til Degnen. Hans Pligt var det saa at synge i Lighuset, holde en „Parentation“, som det kaldtes, paa dansk: „tale Liget ud“, og siden udføre Ligsangen paa Kirkegaarden, i Kirken og ved Graven. Ogsaa i Formularerne ved Gudstjenesten traf man paa Forandring; saaledes hed det ved Altergangen efter Luthers Oversættelse: „Tag hen og æd; dette er Jesu Kristi Legeme!“ „Tag hen og drik; dette er Jesu Kristi Blod.“ Ordet „sande“ er tilføjet her i Danmark. Ogsaa det andet Bud lyder anderledes og efter min Mening smukkere, naar Luther skriver: „Du skal ikke føre Herren din Guds Navn unyttigt!“ Iøvrigt brugtes vore almindelige Kirketexter og Bønner. Søndagene benævntes gjerne med de fremmede Navne, der findes i Almanakken; Palmesondag hed „Palma-

rum", og paa den holdtes der al Tid Konfirmation. Til Kyndelmisse, der kaldtes „Lichtmeß", blev der ofret lige som paa de 3 store Højtider.

Da jeg forgjæves havde søgt om en Underlærer i Flensborg, maatte jeg gjøre en Reise ned til Slesvig By for om muligt ved Armeen at opdrive en. Jeg var saa heldig at faa til Selskab i Deligencen fra Flensborg den bekjendte Patriot, Stenhugger Klewing, der med forekommende Venlighed gjorde mig bekjendt med de mærkelige Steder, vi kom forbi. Ved Isted viste han mig det Sted, hvor den voldsomme Artillerikamp havde staaet, og hvorfra Blodet af faldne Mennesker og Heste strømmede ned ad Landevejens Hjulspor som Regnvandet efter den haardeste Byge. Rundt om Isted Kro, der laa i Ruiner, saa' man tydelige Spor af Kampen i de nedtrampede Hækker og Grøftvolde, og han viste mig den Plads, hvor de vakre Flensborgere mødte med hele Vognladninger af Forfriskninger til de udasede Soldater, ved hvilken Lejlighed han selv var en virksom Deltager. I Slesvig fulgte han mig hen til Kommandanten, gamle Oberst Helgesen, hos hvem jeg ansøgte om en permitteret Seminarist til Underlærer. Der var desværre ingen at opdrive; men den venlige gamle Mand, der mere lignede en jævn Borgermand end Helten fra Frederiksstad, bød os Cigarer og underholdt sig med os i længere Tid, idet han fortalte flere pudsige Historier om den oprørske Befolkning der i Byen. En Dag kom tre oprørske Fruer, iført de bekjendte slesvig-

holstenske Farver, spaserende forbi hans Vinduer i Lollfuß, hvor han beboede en ganske lav Stueetage. I Forbigaaende standsede de pludselig og rækkede Tunge ad den gamle, der sad ved sit Skrivebord. I en Fart maatte hans Ordonnanser ud og føre de trefarvede Fruer ind i Kommandantboligen, „hvor jeg," fortalte han leende, „tordnede saaledes for dem, at de rystende og bævende førtes ud, efterladende væmmelige Spor af deres Forfærdelse paa mit Stuegulv, som Ordonnanserne fik travlt med at gjøre rent." Ogsaa den bekjendte Doris Esselbach, for Resten en god Veninde af Søster Rikke i Flensborg, gjorde Klewing mig bekjendt med. Jeg vilde have gjort en Tur ud til Dannevirkevoldens Begyndelse bag ved Bustrup, men blev vist tilbage af en Skildvagt, da jeg intet Tegn havde.

Nytaarsaften 1850 tog jeg til Slesvig med min venlige Vært, Kromand Bjørnsen, der i Forening med en anden Mand gjorde en Forretningsreise derned. Paa denne Tur kom vi igjennem Angel, saa jeg fik seet Byen „Overstolk", hvor Schleppegrell og Læssø faldt, og „Wedelspang", hvor der ogsaa stod en hidsig Kamp, og om Eftermiddagen kunde vi høre Skud fra Mysunde, hvor der var en Forpostfægtning. Vi kom til Slesvig ad Trianglen forbi den store Daareanstalt og passerede saaledes hele den gamle By, hvoraf jeg dog slet intet kunde se, da det allerede var mørkt. Vi toge ind hos en Vært paa Dæmningen ved Gottorp, hvilket Slot jeg til min

Overraskelse saa' om Aftenen straalende af Lys, saa den store Bygning tog sig imponerende ud fra vort Sovekammervindue, der vendte lige der imod. Jeg fulgte med en Soldat ud til Frederiksberg, hvor et Par Jægere fra Sengeløse laa i Kvarter. og jeg var saa heldig at træffe dem begge, skjønt alle Husene var fyldt lige fra Kjælderen til Taget, og alle Vegne hørtes det velkjendte Omkvæd: „Og Skam for den, som ikke denne Skaal vil drikke!“ saa Jenserne fik sig en glad Nytaarsaften, inden de ved Midnat skulde paa Forpost. Nytaarsmorgen kom en Trop Dragoner med en Snes Kielerjægere, som de havde fanget i Morgentaagen ude ved Kropp. Fruentimmerne i Gjæstgivergaarden hylede og græd ved Synet af Fangerne, medens vore Jenser gjorde dygtig Nar af deres Skaberi. Jeg vilde gjerne have været i Domkirken; men da der var en god halv Times Gang dertil, og det var et øsende Regnveir, maatte jeg nøjes med den nærliggende Mikkelskirke, hvor der var en højst simpel Gudstjeneste for en ganske lille Menighed. Mage til Sølesøre, som jeg saa' paa denne Tur, har jeg vist aldrig seet. Landeveiene vare i den Grad opkjørte, at de paa flere Steder vare ufremkommelige, og flere store Vognlæs laa væltede hist og her. Paa Vognpladserne var der Dynd paa en Alens Dybde, og de stakkels Soldater vare formelig bedækkede med Snavs, naar de kom fra Forpost, og saaledes var det næsten den hele Vinter. Ogsaa

denne Rejse maatte jeg gjøre forgjæves; der var ingen Underlærer at opdrive.

Opholdet i Husby var i øvrigt ikke gjennemgaende ubehageligt. Vist nok var jo vor forskjellige politiske Anskuelse ofte til Hinder for en venlig Tilnærmelse; men jeg kan dog ikke fragaa, at man i Almindelighed viste mig en høflig Forekommenhed. Der blev ofte ytret, at jeg jo burde være danskſindet, da jeg var født og opdraget i Danmark; men dem havde Regeringen selv ladet oplære paa tysk, saa det var en anden Sag. Desværre maatte man paa en Maade give dem Ret her i.

I Skolen ytrede Tyskheden sig egentlig først, da Oprørsarmeen blev opløst og hjemsendt, saa at vi paa en Gang fik et Par Snese permitterede Insurgenter hjem til Sognet, hvor de spaserede omkring i fuld Uniform. Da to Brødre i den Tid kom hjem til Barselgilde i Fædrenegaarden, den ene fra den danske Livgarde, den anden fra Insurgenterne, og jeg til deres Fader, en gammel Aftægtsmand, ytrede, at det dog vist maatte falde ham tungt paa Sindet, svarede han koldt afvisende: „Det kommer ikke mig ved; det bliver deres egen Sag!" Drengene mødte nu i Skolen med de slesvig-holstenske Feldthuer paa, og Skrivebogsomslag med tyske Afbildninger af Krigsbegivenhederne mødtes der stadig frem med, og man skulde nok passe at anbringe dem saaledes, at de ret skulde falde Læreren i Øinene. Jeg var dog, Gud ske Lov! saa heldig, at der ikke ved Undervisningen

forefaldt nogen Skandale; skjønt Drengene før min Ankomst en Dag havde jaget den tyske Præst ud af Skolen, og jeg en Morgen ved min Ankomst til Degneboligen fandt et helt Fag Vinduer ind til Dagligstuen aldeles sønderslaaet med Stene, der laa inde paa Gulvet; men Gjerningsmændene opdagedes ikke.

Det gik mere og mere op for mig, at denne Virksomhed ikke egnede sig for mine Evner, hverken i legemlig eller aandelig Henseende, da jeg jo egentlig ogsaa savnede den Tungefærdighed i tysk, der her i højeste Grad var nødvendig. Efter at have raadført mig med min venlige Præst indgav jeg til Regeringen en fuldstændig Beretning om det uholdbare i min Stilling og fik det gunstige Svar, at man var villig til at hjælpe mig ud deraf paa bedste Maade, da jeg jo i Grunden imod mit eget Ønske var kommen der i. Det blev mig der efter meddelt, at naar jeg kunde blive enig med Lærer Samuelsen i Langsted om en passende Afstaaelsessum, skulde man være villig til at kalde ham til Husby. Min gode Vært kjørte nu for mig der over Fastelavns Mandag; vi traf vedkommende hjemme, og han gik med største Glæde ind paa de Vilkaar, jeg stillede ham. Langsted ligger vesterpaa ved Treene, ikke langt fra Egebæk og Bollingsted. Fra Byen havde man en vidtstrakt Udsigt over hele Valpladsen ved Isted, saa at Slaget, set her fra, har maattet tage sig storartet ud, hvad ogsaa Samuelsen fortalte os, da han under Slaget

havde været hjemme. Han fulgte nu med os tilbage, og næste Dag toge vi til Flensborg.

Med de store Indtægter i Husby var det gaaet saa som saa. Til Embedet hørte noget over 30 Tdr. Land Jord, nemlig 50 Heidscheffel à omtrent 6 Skpr. Land, Trediedelen mod Præstegaarden med 150 Heidscheffel; men af denne Jord blev svaret Krigsleverancer ligesom af andre Bohl, da Præste- og Degnejorden tilsammen udgjorde 1 Bohl. Med Undtagelse af 6 Tdr. Land nær ved Byen i 3 Løkker, som Distriktsbeboerne skulde behandle uden nogen Udgift for Degnen, der kun skulde skaffe Saasæden, var den øvrige Jord, der laa adsplittet paa flere Steder, bortforpagtet for c. 300 Rdlr. om Aaret; de øvrige Embedsindtægter, der bestod af Naturalpræstationer, ydedes ikke i den Tid, jeg var der, saa, med Undtagelse af et mindre Beløb i Pengeløn, hele Indtægten kun havde været Offer. Med Samuelsen blev jeg nu enig om, at han skulde erstatte mig alle mine Extraudgifter ved Godtgjørelsen til min Formand, en stor Sum, da den indbefattede hele det for Haanden værende Kvantum Hø og Halm foruden den udkjørte Gjødning og samtlige Ledde og Stænter paa Jordloddens forskjellige Løkker, desuden samtlige Krigsleverancer og Kjørsler i min Embedstid. Endvidere forbeholdt jeg mig 30 Rdlr. som Indtægten af en bortsolgt Brændeudvisning i den til Kaldet hørende Skov. Denne Afstaaelsessum var dog saa lille, at Departementschefen strax vilde have den betydelig

forhøjet; men da jeg tillod mig at bemærke, at jeg nødig vilde give Anledning til, at det siden skulde siges, man havde solgt Husby Degnekald, takkede han mig for min Discretion og lovede mig, at der fra Regeringens Side skulde blive gjort alt muligt for at skaffe mig Embede igjen i Kongeriget, da jeg ikke mere vilde modtage nogen Ansættelse i Hertugdømmet.

Kort før min Afrejse kom 10de Bataillon gjennem Husby paa Hjemmarschen. Jeg stod udenfor Krodøren rygende paa en lang Pibe, paa hvis Hoved var et Billede af Frederik den 7de. Nogle af Soldaterne pegede ad mig og sagde: „Se ham der! han vil nok bilde os ind, at han er dansksindet!" Vor Sognefoged eller „Sandemand", som han kaldtes, var beordret til at møde i Kroen med de øvrige Bymænd, men maatte døje mange Stikpiller af Soldaterne, da han under deres sidste Ophold der havde været opsætsig og derfor faaet en alvorlig Tugtelse. Oberst Ræder, der holdt til Hest uden for, udtalte sig ogsaa temmelig strængt til de forsamlede Mænd fra Byen, saa man kunde mærke, at den ikke havde det bedste Rygte. I Flensborg maatte jeg ofte høre, naar man fik at vide, at jeg var ansat i Husby: „Hvor kan De dog være i den Røverrede!" Naa — saa overmaade slemt var der da just ikke. Vi frygtede næsten for, at vi tillige med Præsten og hans Familie skulde være blevet Vidner til et Sammenstød mellem Bataillonens Efternølere, der endnu sad i Kroen, da en Trop af vore permitterede

siden kom derhen; men denne Sammenkomst løb da af i al Fredelighed.

Saa modtog jeg da min skriftlige Entledigelse ledsaget af de bedste Vidnesbyrd fra højere vedkommende, og skulde nu til at forlade den Kreds, hvor jeg kun i kort Tid og saa utilfredsstillende havde virket. For uden min herlige Vært, hvis Venlighed lige til det sidste jeg aldrig vil kunne glemme, havde jeg i hans Familie og nærmeste Omgangskreds erhvervet mig flere Venner, fra hvem jeg nødig skiltes. Hans Svigerfader var en gammel Messinakaptajn i Glücksborg, dansk til Liv og Sjæl. Under et Besøg hos ham fik jeg beset det gamle Slot, hvor Frederik den 7de skulde ende sine Dage. Den gamle fortalte mig, at han flere Gange havde begyndt at oplære Døtrene paa dansk; men at det aldrig vilde lykkes ham, da han saa ofte var borte. De vare særdeles godt oplærte, men tyske til Liv og Sjæl.

Aftenen før min Afrejse holdt vor Nabo, en ung Gaardmand, der var gift med en anden af de nævnte Søstre, et lille Afskedsgilde for mig. Da vi spiste, var en Del unge fra Byen samlet i den store Sal, der kun ved et Værelse var adskilt fra os. Pludselig hørte jeg dem istemme Sangen „Schleswig-Holstein meerumschlungen“, som en tredie af Søstrene anslog paa Klaveret. Den gamle Farfader gav sig strax til at tale noget højt, at jeg ikke skulde høre Sangen; men midt i Verset standsede den pludselig, Døren til Sideværelset blev sagte aabnet, og nu

istemtes med Kraft, men naturligvis ikke med Følelse „Den Gang, jeg drog af Sted!“ Den gamle raabte nu glad: „Hør bare! Hør bare!“ men jeg havde jo ogsaa hørt den forrige og vidste kun alt for godt, at denne ikke kunde være ment. Alligevel maatte jeg tilstaa, at der sjælden var vist mig en saa hensynsfuld Opmærksomhed. Inden vi tog Afsked, sagde den unge Mand, at han gjerne havde ønsket at kunne medgive mig en smuk Mindegave; men at han i Øjeblikket ikke havde andet at byde mig end en Flaske ægte Syrakusanervin, som hans Svigerfader for flere Aar siden havde bragt hjem til hans Bryllup, fra hvilken Tid den var bleven gjemt til en eller anden højtidelig Lejlighed. Den bad han mig nu tage med hjem, drikke den med min Hustru paa hendes nær forestaaende Fødselsdag og saa tænke med Venlighed paa dem med det samme. Det skete efter hans Ønske, og saa herlig en Drik havde vi aldrig smagt. Min kjære Vært kjørte mig Dagen efter Afskedsgildet til Flensborg, hvor vi tog en hjærtelig Afsked med hinanden. For nogle Aar siden, da jeg tilfældigvis fik at vide, at han havde mistet sin eneste Søn i den franske Krig, skrev jeg ham et deltagende Brev til her fra Møen, og jeg fik et venligt og hjærteligt Svar med Hilsen fra de forhen nævnte gode Venner der ovre. Efter at have besøgt Flensborg Kirkegaard med de mangfoldige smykkede Krigergrave, og fra denne svimlende Højde kastet et Afskedsblik ud over de høje Kirkespir og den herlige By med dens smukke Om-

givelser, drog jeg med Damperen Caroline Amalie atter hjem ad med en Kassebeholdning af c. 200 Rdlr., det hele Udbytte af min slesvigske Tourné. Paa denne Hjemtur havde vi en mærkelig Passager med, en Østerriger eller vel egenlig Ungarer, Iwanowitsch, der først havde tjent i Insurgentarmeen, hvorfra han var deserteret over til os. Han bar en fremmed Officersuniform og blev særdeles venlig behandlet af Kaptajnen; men kort efter Ankomsten til Kjøbenhavn blev han grebet i et voldeligt Overfald paa en medlogerende i det Hotel, hvor han boede, hvor paa han som Fange blev hjemsendt til Østerrig.

Stor Glæde blev der i det lille Hjem ved min Tilbagekomst, da man af og til var foruroliget ved Rygter om, at jeg i Husby var bleven overfaldet og endelig jaget bort med Skamme. Nu kunde man da se, at alt dette var lutter Opspind; men min Hustrues Glæde kunde dog langt fra være ublandet; thi den store Fremtidsplan var jo aldeles slaaet feil, og jeg sad ligefrem brødløs med hele Familien. Det gjaldt nu om atter at komme i Embede, hvad der efter manges Mening aldrig vilde lykkes mig, med mindre jeg vilde tage til Takke med en Hjælpelærerplads og saaledes begynde helt for fra igjen. Dog — jeg tabte ikke Modet og fortrøstede mig til Hjælp fra ham, der endnu aldrig havde ladet sig selv uden Vidnesbyrd i Nødens Stund.

Da Regeringen i Hertugdømmet havde lovet at anbefale mig til vedkommende Authoriteter her hjemme,

vidste jeg ingen anden at søge hen til end selve Kultusministeren, Madvig. Jeg fik opspurgt hans Bolig og saa' til min Forundring, at den var i et ganske almindeligt Hus i Dronningens Tvergade, højt oppe paa 3die Sal. For mig, som saa ofte havde set Ministre komme fra deres prægtige Hoteller i Stadsekvipage med galoneret Kusk og Tjener, var dette noget nyt og mærkeligt. Uden at kjende det mindste til Forholdene her med særegne Audientsdage osv. begav jeg mig derhen og ringede paa. Lidt efter blev der lukket op af en ældre Mand i en almindelig Slobrok, og paa mit Spørgsmaal, om Hans Excellence Kultusministeren boede her, svarede han: „Ja — det er mig!“ Da det aldrig kunde falde mig ind, at en saa højtstaaende Mand selv vilde gaa ud og lukke op, naar nogen ringede paa, blev jeg helt forlegen og vidste i Øjeblikket ikke, hvad jeg skulde sige. Han spurgte nu venlig om mit Navn og Ærende, og da jeg fik sagt ham dette, svarede han strax, at mit Navn og min Sag var ham fuldkommen godt bekjendt, da jeg paa det bedste var anbefalet til ham af de slesvigske Authoriteter; men at det først næste Mandag var hans Audientsdag, saa kunde vi nærmere tale derom. Det faldt ham imidlertid ind, at det maaske ikke var saa let for mig at komme igjen en anden Dag, hvorfor han strax spurgte, om jeg opholdt mig i Byen, og da jeg forklarede ham, at jeg var rejst ind blot for at søge ham, bad han mig gaa over Gangen til den anden Dør, saa skulde han strax

komme. Det varede ogsaa kun et Øjeblik, saa kom han, iført sin sædvanlige Audientsdragt, lukkede mig ind og bad mig nok saa venlig om at tage Plads, og nu sad denne elskelige Minister og samtalede med mig nok saa venlig og mild vist omtrent en halv Time. Han beklagede meget, at han netop ved Besættelsen af Skolekald slet ingen Indflydelse havde, med mindre der netop skulde blive et ledigt paa Sorø Akademies Gods, det turde han saa sikkert love mig. I øvrigt bad han mig være ved godt Mod og ganske dristigt komme til ham, naar jeg troede, at han kunde være mig til nogen Hjælp. At jeg forlod denne herlige Mand med lettet Hjærte og godt Haab, vil man kunne begribe, og at han som en Hædersmand fuldt ud holdt sit gode Løfte, skulle vi siden faa at høre.

Hvad der i Øjeblikket faldt mig meget tungt, var den fuldkomne Mangel paa Beskjæftigelse, der gjorde mig den triste Ventetid dobbelt besværlig; dog — her paa blev snart raadet Bod. Min Eftermand i Bridsløsemagle blev nemlig kort efter min Hjemkomst angrebet af en meget hæftig Sygdom, der nær havde voldet hans Død og holdt ham paa Sygelejet i flere Maaneder. I al denne Tid bestyrede jeg Embedet uden nogen som helst Godtgjørelse fra hans Side; men Distriktsbeboerne paaskjønnede smukt min Virksomhed, saa den tunge Ventetid gik ret godt for mig. Man havde i Forvejen vist mig den smukke Opmærksomhed at opsætte et paatænkt Soldatergilde til efter min Hjemkomst, da man fik at vide, at den

snart kunde ventes. Til dette Velkomstgilde, der var helt storartet, skrev jeg de forskjellige Sange og holdt Festtalen.

Min Formand, der i 1841 var kaldet til Rødovre og der fra senere forflyttet til Brøndshøj, havde ved flittigt og ihærdigt Studium endelig opnaaet sit Maal, theologisk Attestats. Da det, som forhen anført, i hine Tider var højst vanskeligt at opnaa Præstekald for i en fremrykkende Alder, navnlig for Kandidater med haud, faldt det mig ind, om der ikke kunde være Haab om hurtigere Ansættelse for ham i Slesvig, hvor fra der ofte averteredes om ledige Præstekald. Efter at have konfereret med ham der om og erfaret, at han med Glæde attraaede Præstekald der ovre, selv i den tyske Del, skrev jeg over til min Svoger og forebragte ham Sagen, da jeg, hvis Brøndshøj maatte kunne blive ledig, sikkert kunde vente at komme i Betragtning ved Besættelsen af dette gode Skolekald. Det varede ikke meget længe, før han blev opfordret til at oversende sine Beviisligheder og indgive Ansøgning om Ansættelse der ovre, og allerede i August blev han kaldet til Præst; saa vidt jeg mindes i den tyske Del af Hertugdømmet. Saaledes var det første Maal naaet; nu gjældte det om at opnaa det andet, min egen Ansættelse. Jeg indgav ufortøvet min Ansøgning, bilagt med de fortrinligste Anbefalinger, til Biskop Mynster, der havde Kaldsretten til Brøndshøj, og jeg vovede nu atter at ulejlige Hans Excellence Kultusministeren, af

hvis Indflydelse hos Biskoppen jeg jo maatte kunne vente det bedste Resultat. Da jeg ved Audientsen fremførte min underdanige Begjæring, rystede han paa Hovedet og sagde, at han vist nok meget gjerne vilde opfylde mit Ønske; men Vanskeligheden bestod i, at en Indvirken fra hans Side maaske netop vilde skade Sagen, da Biskoppen var en Mand af den gamle Skole og en af de bekjendte Grundlovsprotestanter, der ikke yndede den nye Tingenes Orden og derfor let kunde blive stødt over Kultusministerens Optræden som Anbefaler. Han lovede dog at prøve det, men erklærede gjentagende, at han maaske dog helst skulde lade være. Fremtiden viste, at hañ havde sluttet rigtigt. Biskoppen modtog mig meget koldt, da jeg fremstillede mig for ham; han indrømmede vel, at jeg burde komme i Betragtning paa Grund af min uheldige Stilling og gode Vidnesbyrd, men kunde dog ikke love mig noget bestemt, da der til dette gode Kald maatte komme mange ældre og værdigere Ansøgere. Snart erfarede jeg dog, at han til flere havde ytret, at Embedet var saa godt som bortgivet til en Mand, som ikke godt kunde forbigaaes. Den samme Besked havde han givet en af de sidste Ansøgere, Kjerulff; men da denne fortalte det til en god Ven, der var ansat hos Prinds Ferdinand og havde stor Indflydelse hos Hans Kgl. Højhed, lovede han, at han skulde se at formaa Prinsen til skriftlig at anbefale K. til Biskoppen, hvad ogsaa skete, og da K. var nogle Aar ældre end jeg, men rigtignok 2 Aar yngre Seminarist

og med 2den Karakter, blev han nu den værdigste og fik Kaldet. Ved Skolemødet i Stockholm 1880 traf jeg mærkeligt nok første Gang sammen med min heldigere Rival, en smuk gammel Mand paa over 70 Aar, og vi vexlede flere spøgefulde Bemærkninger om den nu 29 Aar gamle Brøndshøjaffære. Da jeg ved næste Audients beklagede mig for Ministeren, traf han paa Skuldrene og sagde, at der kunde jeg se, hvad hans Anbefaling var værd; jeg skulde blot ikke tabe Modet, der vilde nok snart komme Hjælp. Den samme Trøst fik jeg hos Biskoppen, der i øvrigt nu viste sig noget mere venlig og deltagende.

Saa var da nu ogsaa dette Haab bristet; min Pengebeholdning svandt mere og mere, da jeg jo ikke havde nogen Fortjeneste, og mit hidtil frejdige Mod svandt hen. September var mig især en drøj Maaned; men saa kom ogsaa pludselig Hjælpen, da Magleby Skole paa Møen blev ledig først i Oktober, og Bispen ogsaa der havde Kaldsretten. Ministeren erklærede strax, at han denne Gang slet ikke vilde blande sig i Sagen, saa gik det nok allerbedst; men, skulde ogsaa dette slaa fejl, vilde han sørge for at skaffe mig en midlertidig offentlig Understøttelse i min trængende Forfatning. Biskoppen modtog mig med stor Venlighed og ytrede, at dette Embede turde han med temmelig Sikkerhed love mig, da der nu næppe kunde ventes nogen værdigere Ansøger.

Min Fødselsdag, 30te Oktober 1851, var jeg som sædvanlig gaaet over til Taastrup Stationen for

at høre, om noget skulde vise sig, da jeg modtog et Brev med det store bispoppelige Embedsſegl. Jeg aabnede det med en blandet Følelse af Haab og Frygt, men saa' snart til min store Glæde, at Bispen ved dette aldeles private Brev i de mest deltagende Ord vilde opmuntre mig med det Budskab, at jeg om nogle Dage kunde afhente Kaldsbrevet til Magleby hos ham. Paa en Maade fik jeg altsaa dette Kald i Fødselsdagsgave. Opfyldt af Tak og Glæde skyndte jeg mig hjem med det kostbare Brev og tilbragte i min Familiekreds med nogle gode Venner den fornøjeligste Aften, vi i mange Tider havde oplevet. Da jeg nogle Dage efter indfandt mig hos Biskoppen, overrakte han mig Kaldskollatsen til Magleby aldeles gratis og ønskede mig paa den hjærteligste Maade til Lykke; til Slutning gjentog han i en sand faderlig Tone den Formaning, han nogle Aar i Forvejen skriftlig havde givet mig i Skoleprotokollen efter Visitatsen i Vridsløsemagle. Ministeren lo helt fornøjet, da jeg fortalte ham, hvorledes det hele var tilgaaet og ønskede mig ligeledes Held og Lykke i min nye Virkekreds.

Saa skulde da atter et nyt Afsnit af mit forunderligt bevægede Liv tage sin Begyndelse. Da vi havde for lidt Indbo til at kunne holde en Auktion, men dog altfor meget at tage med til Magleby, fik jeg til bekjendte og Venner afhændet en Del af de mest undværlige Gjenstande, hvorefter vi med Resten begav os paa Rejsen til vort nye Hjem. Overfarten

med Damperen Dania var i højeste Maade besværlig og ubehagelig; Storm, Hagl- og Regnbyger fulgte os hele Vejen, saa vi alle 7 aldeles forkomne af Kulde og Søsyge kom i Land ved Koster Færgegaard, og Humoret var ikke det bedste, da vi endnu havde over 3 Mil til vort fremtidige Hjem. Færgegaardens Ejer modtog os med stor Venlighed og satte Mod i os med den Ytring, at vi nu vare i et Land, som enhver kom til at synes saa godt om, at aldrig nogen kunde faa Lyst til at forlade det igjen. Vi maatte, Gud ske Lov! senere sande hans Ord, og han selv med — desværre — da han nogle Aar efter solgte Færgegaarden og forlod Møen, vistnok imod baade hans eget og hans mange Venners Ønske. Vi lejede en af hans lukkede Vogne, da vi nok kunde trænge til lidt Hvile efter Sørejsens Besværligheder; en Gaardmand var mødt med en Vogn til vort Gods, Resten var bleven sendt med en Skipper til Stege, og saa rullede vi da trøstig ud ad Klinten til og ankom endelig i Mulm og Mørke til Magleby helt ud paa Aftenen vistnok 12te November 1851. Ved Ankomsten fortalte man, at der var sendt Brev til mig om at komme alene, da den afdøde Lærers Enke var indrømmet Brugen af Skolebygningen til Nytaar; men Brevet var formodentlig først kommet til Vridsløsemagle efter min Afreise, da vi ingen egentlig Postforbindelse havde med Taastrup Stationen, saa jeg havde været nødsaget til at medbringe hele Familien. Første Nat tilbragte vi da paa vore med-

bragte Sengklæder paa Gulvet i Skolestuen. Det saa næsten ud til, at vi skulde begynde med at være husvilde, da Bolig eller Opholdssted for en saa stor Familie ikke var at opsporge noget Sted. Endelig oplod ogsaa her Præstegaarden gjæstmildt sine Døre, i det Provst Ingerslews venlige Familie modtog min Hustru med 4 Børn, medens jeg selv med den ældste Søn optoges i Lærerenkens Familie, og saaledes var der sørget godt for os alle sammen. I Præstegaarden fandt vi baade strax og siden vort andet Hjem, og dette havde næppe alene sin Grund i, at Provstindens Broder var gift med min ældste Søster Dorthea, men nærmest i Familiens mageløse Venlighed og Gjæstfrihed mod alle og enhver. Ogsaa hos Lærerenken og hendes Familie bleve vi venligt behandlede, saa at vi ved deres Bortflytning til Stege ved Nytaarstid skiltes som de bedste Venner.

Begyndelsen af mit Ophold her var besværligt nok. Den lange Flytning og Anskaffelsen af mange Fornødenheder kostede ikke saa lidt; min Part af det henrundne Aars Lønning var saare ringe, og før næste Efteraar kunde intet af Betydenhed ventes. Pension skulde svares til Enken, altfor lidt for hende, men for mig, som Yder, for meget; 2 Familier kunde umulig leve af, hvad der havde været lidt nok til 1. Børnene voxede til og krævede forøgede Udgifter, saa det kneb ikke saa lidt med at holde Skuden paa ret Kjøl. Til Beboerne kom vi i det venligste Forhold, saa vi snart vare velkomne alle Vegne i Møenboernes

venlige og gjæstfrie Hjem. Den dejlige Klint og de øvrige smukke Omgivelser blev os snart inderlig kjær, og det varede ikke længe, før jeg havde udtrykt min Glæde i et Par Moensviser — afdøde Prof. H. Rung var saa venlig at skrive en vakker Melodi til den ene -— og begge vandt tilsyneladende Bifald over hele Øen. For nogle Aar siden modtog jeg et Brev fra en mig aldeles ubekjendt Mand i Amerika. Han skrev, at disse Sange, som han havde hørt der ovre af nogle Moenboere, havde gjort ham saa længselsfuld efter vor yndige lille Ø, at han, hvis han nogen Tid kom hjem til Danmark, ikke kunde lade være at besøge den, og vilde det da glæde ham at træffe mig endnu i Live. Senere udgav jeg en Klintebeskrivelse for fremmede Besøgere, og, da den forlængst var udsolgt, udgav jeg for nogle Aar siden en nyere Vejledning.

En meget stor Folkefest afholdtes ved Klinten 6te Juli 1852, hvor mange Tusender fra Moen og andre Steder strømmede til. Der blev holdt Taler af gl. Grundtvig, Hother Hage, J. A. Hansen o. fl., ogsaa jeg optraadte her for første Gang ligesom flere andre Moenboere. Flere Sange bleve sungne, hvoriblandt „Danmark, vor Moder!“ særlig skreven til denne Fest af Fr. Barfod, vor daværende Folkethingsmand, der naturligvis ogsaa talede. Sange af for længst afdøde Sognefoged Jørg. Hansen og af min nuværende Svigersøn, den Gang endnu Skoledreng, bleve ogsaa afsungne og vandt Bifald. Ved

denne Lejlighed kom jeg i Bekjendtskab med en Del politiske Størrelser her, og dette ledede til, at vi kort efter fik oprettet en Vælgerforening, for hvilken jeg blev valgt til Formand.

Næste Aar i September Maaneds smukkeste Dage gjæstede Frederik den 7de Møen. Den elskede Konges Ophold paa Liselund i flere Dage var som en Række af Festligheder for hele Landet, hvis Befolkning strømmede til for at se Kongen og hans Hustru, som var med. En Morgen tidlig stilledes der ved Kapellet, der fra gjordes saa en Fodtur hele Klinten rundt lige ud til Budsenehave, hvor der spistes Frokost, og først langt hen paa Eftermiddagen kom Hans Majestæt op ad Maglevandsstien, saa han netop kunde naa Liselund til Aftentaflet. Med stor Udholdenhed ventede man til helt ud paa Natten paa hans Ankomst ved Stubberup, hvor der var oprejst en smuk Æreport, og der samledes man atter til Afsked ved Bortreisen, medens en vældig Skare af ridende Bønder dannede en storartet Eskorte til Stege. Inden Afrejsen med Dampskibet Ægir hilsedes Kongen med den dejlige Afskedssang af Frøken Smith, udført af Stege Skolebørn under gamle Langhoffs Ledelse; den mindedes flere Aar efter. Kongen var rørt indtil Taarer; han nedbad Himlens bedste Velsignelse over vor skjønne Ø og dens hele Befolkning, og han udtalte det bestemte Løfte: „Jeg kommer snart igjen!“, men — Møen saa' ham aldrig mere.

Samme Aar var kort i Forvejen holdt en yndig

Familiefest i Præstegaarden, idet Provst Ingerslews ældste Datter, den almenyndede Marie, havde Bryllup med Adjunkt Müller i Horsens. Hele Byen, ja — jeg tør sige hele Sognet, deltog i denne Fest; Skolebørnene sang om Aftenen en Lykønskningssang i Haven, hvor vi havde faaet opstillet et Transparent med Brudeparrets Navne, ja endogsaa foranstaltet et Optog med Fakler, — tjærede og stærkt tørrede Dunhammere — en Reminiscens fra Sølvbrylluppet i Hammer Præstegaard 1838. Slutningsverset i denne Sang blev senere afsunget i Stubberup som Afskedshilsen til Kongen ved hans Afrejse.

Det venlige Forhold til samtlige Beboere ledede til, at vi ofte kom sammen. Saa fandt vi da paa at samles med Skolebørnene til en Fest paa Klinten en Gang om Aaret, og denne Børnefest i de yndigste Omgivelser blev snart en af vore kjæreste Dage. Med Musik og Faner marscherede vi fra Skolen til Skoven, og flere Steder paa Vejen byggedes Æreporte og strøedes Blomster for os. Kun de sidste Aar kjørte jeg foran Toget derud. De mere velstaaende Forældre mødte saa med Mad- og Drikkevarer, saa alle fattige Børn, ja endog deres Forældre bleve bespiste paa det bedste. Der blev sunget og dandset, og alt var Munterhed og Glæde. I Mandemark Skoledistrikt optog min Ven, Lærer Hansen, strax Ideen, og Tid efter anden fik næsten alle Øens Skoler deres aarlige Klintetur med Forældre, Lærere og Børn i Forening; jeg og min Familie blev da som oftest

indbudt med som Gjæster, da jeg jo i Grunden var den egentlige Ophavsmand til disse Fester. Da Moenboerne ere særlig anlagte for Sang og Musik og i det hele et livligt, opvakt Folk, fik vi ogsaa en Sangforening i Gang for den opvoxende Ungdom, der blev til stor Glæde for os alle. Ogsaa vi havde vore Klintefester, og flere smukke og værdifulde Foræringer til mig vare Vidnesbyrd om Deltagernes Tilfredshed. Det var saaledes et skjønt og muntert Liv, vi førte paa Højemøen; et saadant Liv kunde næppe have faaet Indgang i Brøndshoj, hvis jeg var bleven kaldet der til. Ogsaa i min Skole havde jeg megen Glæde, da Børnene i Reglen vare flinke og opvakte, og Skoleforsømmelser lidt efter lidt blev saa stor en Sjældenhed, at vi i flere Aar slet ingen Skolemulkter behøvede at anvende, skjønt vi havde 3 fulde Skoledage for hver Klasse baade Sommer og Vinter, hvilken Ordning jeg al Tid har foretrukket for den almindelige.

I de første Aar af mit Ophold her var, som anført, Fr. Barfod vor Folkethingsmand; men da man syntes at kunne mærke, hvorledes han lidt efter lidt fra sit hidtidige Venstrestandpunkt gled over mod højre, begyndte man at tænke paa en Forandring, og saaledes blev da Gaardmand Anders Kristoffersen af Vindebæk Øens Folkethingsmand. Da han nu i 1855 ikke ønskede Gjenvalg til den extraordinære Rigsdagssession, der egentlig kun havde at forhandle om en Ikrafttræden af Grundlovsbeslutningen 29de

August s. A., opfordredes jeg som Vælgerforeningens Formand af flere fremragende Mænd paa Møen til at stille mig ved dette Valg, og da der ingen Modkandidat var og netop i den Tid heller ikke nogen stor Interesse for Sagen, da Folk vare blevne kjede af det indviklede Vrøvl om Fællesforfatningen, valgtes jeg 1ste Juni 1855 ved Kaaring til Folkethingsmand for Præstø Amts 6te Valgkreds.

Da den extraordinaire Samling kun varede fra først i August til Mikkelsdag, altsaa netop under Høstferien, slap jeg for at holde en Lærer til Skolen under min Fraværelse; min Ven, Hansen i Mandemark, paatog sig i samme Tid at besørge Kirkeforretningerne.

Det var nu en hel ny Virksomhed, jeg saaledes ganske pludselig og uforberedt kom ind i. Forhandlingerne i denne Samling vare saa langvarige, indviklede og trættende, at det vist gik mange Menigmænd ligesom mig, at vi omtrent bleve sløvede ved det hele, saa i Reglen kun de udprægede politiske Størrelser holdt Forhandlingerne oppe. Jeg er temmelig vis paa, at det paa Afstemningsdagen, 27de September 1855, da vi vare 44 Nej imod 54 Ja, slet ikke stod rigtigt klart for os, hvor vidt nu den Overbevisning, efter hvilken vi havde stemt, virkelig var den rette, og de følgende Begivenheder skulde sandelig ikke gjøre os meget klogere. Foruden Grundlovsbeslutningen og en Adresse til Kongen fra Jaernes Standpunkt, kom intet videre af Vigtighed for

i denne Samling, der, som sagt, sluttedes netop Mikkelsdag 1855, efter at vi havde været til Taffels hos Kongen. Ved denne Lejlighed gjensaa' jeg Skitsen fra Udstillingen i mine Drengeaar, „Ofringen til Thor", men som et meget stort Maleri i et af Gemakkerne paa Slottet. Hvilken Forskjel paa min Stilling den Gang og nu! Ved og efter Taffelet havde jeg en lang Samtale med Fr. Barfod, der nu var ansat som Fuldmægtig i et af Ministerierne og valgt for Maribo 3die Kreds. I en dyb Krog bag en vældig Kamin vare vi efter Kaffeserveringen komne ind i en saa dyb Passiar, at vi to uden at mærke det vare blevne ganske alene tilbage med de inspektionshavende gallaklædte Kavallerer, der vist alt i nogen Tid havde ønsket os Pokker i Vold. Vi fulgtes nu ad, først helt ud til Barfods Bolig paa Værnedamsvejen og der fra tilbage til Tivoli, hvor de fleste Taffelgjæster var samlede. Det var mig i øvrigt nu aldeles klart, at B., der havde stemt Ja, var stærkt paa Retræte.

Det var ikke langt fra, at jeg allerede efter denne første Samling havde trukket mig tilbage, fordi det snart var gaaet op for mig, at jeg i Grunden slet ikke var anlagt for Rigsdagsvirksomheden, da jeg aldrig havde haft min Styrke i at disputere, og at Skolen alene burde være min Virkekreds. Da imidlertid Skoleloven skulde for i næste Samling, kan man vel ikke undres over, at jeg nok kunde have Lyst til at være med ved dens Behandling; det var noget, hvor i jeg

dog havde lidt Sagkundskab Nær var det gaaet mig lige som i Husby, da det næsten ikke var muligt at opspørge en nogenlunde passende Vikar under min Fraværelse i omtrent 1/2 Aar. Endelig fik jeg fat paa en ældre Mand, forhen Tolder og senere Lærer; han overtog saa Pladsen til betydelig Udgift for mig, men til lidet Gavn for Skolen og endnu mindre for min Familie.

Denne Samling var langt interessantere; nu var jeg noget mere bekjendt med Forholdene og kunde dog tale lidt med om Sagerne, der ofte diskuteres bedst uden for de egentlige Forhandlinger. Bondevennerne vare ikke vel stemte for Loven, og ved deres Indflydelse var den nuværende uheldige Kaldelsesmaade indkommet i Lovforslaget i Stedet for den oprindelige, som jeg al Tid har fundet langt heldigere for alle Parter. Da Talen var om Lærernes Lønninger, foreslog J. A. Hansen, at Julerente og Smaaredsel, som forældede og til Dels værdiløse Ydelser, burde aldeles bortfalde uden nogen som helst Erstatning. Forslaget modtoges uden Modsigelse; men da jeg gav mig til at beregne, hvad denne saa lavt anslaaede Ydelse egentlig var værd, kom jeg til det Resultat, at den paa flere Steder udgjorde Lærernes væsentligste Indtægt, navnlig paa Øerne. Næste Dag bad jeg om Ordet og protesterede bestemt imod Forslaget, og da jeg nu blev støttet fra flere Sider, blev det enten forkastet eller taget tilbage, jeg husker ikke længer hvilket. For Anciennitet fra

25 Aars Alderen, navnlig for Pensionsberegningens Skyld, stred jeg og flere andre forgjæves; den almindelige Mening var, at en saadan Bestemmelse kun vilde styrke Lærernes Tilbøjelighed til alt for tidlige Giftermaal.

En Dag hen imod Slutningen af Skolelovens Behandling rejste Monrad sig fra sit Sæde før Mødets Aabning og tog Retningen hen imod min Plads ved Væggen modsat Vinduerne. Da han standsede og gav mig Haanden, vakte dette Opmærksomhed i Salen, og mange vilde vist gjerne have lyttet, havde det været passende. Han takkede mig først for min Oplysning om Julerentens virkelige Værdi, hvor om hverken han eller Ministeren havde haft nogen Forestilling, saa man gjerne kunde være gaaet ind paa J. A. Hansens Forslag, der nu heldigvis var faldet bort. Han lod mig vide, at han var Fader til Lovforslaget, hvor for det vilde interessere ham at høre, hvad Lærerne i Almindelighed dømte der om. Efter min fulde Overbevisning svarede jeg ham, at hele den besindige Del af Lærerstanden sikkert med Taknemmelighed paaskjønnede det, om ogsaa man kunde ønske 30 Aars Alderen nedsat til 25 og det oprindelige Forslag om Kaldsretten fastholdt. Han betroede mig nu, hvad jeg før fortalte, at dette var en Indrømmelse til J. A. Hansens Parti for at faa Loven igjennem, skjønt man selv var stemt for det første, samt at Anciennitetsalderen paa ingen Maade lod sig nedsætte af den anførte, meget vægtige Grund.

At Monrad bør mindes som en Velgjører mod Lærerstanden i Almindelighed er min fulde Overbevisning. Jeg gav med Glæde min Skjærv til den Hædersgave, der i sin Tid blev ham overrakt fra Danmarks Lærere, og jeg takker ham i hans Grav for, at jeg, og med mig mange andre gamle Lærere, nu kan henleve en med Hensyn til Opholdet sorgfri Alderdom som pensioneret Lærer, medens i Fortiden en stakkels gammel Lærer uden egen Skyld kunde blive afskediget med en Pension af Størrelse som en almindelig Fattighjælp.

Ogsaa den bekjendte Hokerlov var for i denne Samling. Om denne mindes jeg, at jeg med 14 andre fik skaffet Hokerne Lov til at sælge Tobak, som vi fandt at være en ren Nødvendighedsartikel for Smaakaarsfolk, samt at Landsthinget gjorde et halvt Mirakel, da det under Behandlingen af Lovforslaget forvandlede Som til — Sirup.

Det var overdraget mig at stille en Interpellation til Indenrigsministeren angaaende den for Moenboerne saa besværlige Isvækning mellem Koster og Kallehave. Da Interpellationen var anmeldt og tilstedet, tilbød da værende Minister Bang, at han, naar jeg vilde opgive Forespørgselen, som dog ikke vilde kunne give synderligt Udbytte, vilde overgive mig et fuldstændigt Uddrag af alt, hvad der om denne Sag var forhandlet med og i Ministeriet. Da jeg fandt det rigtigst at modtage dette Tilbud, fik jeg en meget vidtløftig verificeret Udskrift af det hele, hvilken

jeg efter min Hjemkomst afgav til Herredskontoret i Stege, i hvis Arkiv det vel er bleven opbevaret.

Et Par Smaatræk har jeg endnu at meddele, inden jeg afslutter min korte Rigsdagstid. Min for øvrigt helt skikkelige Nabo i Thinget var af disse ganske jævnt anlagte Størrelser, der tro sig i Besiddelse af megen Visdom, fordi de i et halvt eller helt Aar have været paa en Højskole. Han vilde gjerne føre Ordet og regnes til den dannede Klasse, hvorfor man i hans Hjem kaldte ham for „Præsten i D." Da den bekjendte almenagtede Grev Markus Knuth til Knuthenborg, Landsthingsmand for Maribo 2den Kreds, var død i Kjøbenhavn, mødte hele Rigsdagen ved hans Bisættelse i Holmens Kirkes Kapel. I Følge med min ærede Nabo kom jeg just forbi Tordenskjolds prægtige Gravminde, og jeg gjorde ham opmærksom der paa, da jeg vel kunde tænke, at han som sjællandsk Gaardmand maatte være ubekjendt der med. Da i det samme en ham bekjendt højtstaaende Embedsmand kom forbi, trak han ham hen til Monumentet og meddelte ham med stor Salvelse, at der laa Tordenskjold. Konferentsraaden svarede meget koldt: „Ja, det ved man da nok!" og den stakkels skuffede Cicerone trak sig ganske slukøret tilbage. I Rigsdagen traf jeg ogsaa en gammel bekjendt fra Helliggeiststræde, den Gang Svend i en af Gaardens forskjellige Forretninger, men aldrig Medlem af vort lille Vennesamfund. Han var nu etableret i Provinserne og ved Bondevennernes Hjælp kommen

ind i Folkethinget, hvor han var bekjendt som en stedse slagfærdig Taler, men i øvrigt en raa Person. En Dag spaserede vi sammen frem og tilbage i Salen inden Mødets Begyndelse og passerede nogle Gange forbi en Gruppe af Thingets mest ansete Medlemmer, hvor iblandt en af Ministrene. De talede just lidt højt om det usædvanligt varme Vejr, da min Ledsager pludselig stak sig ind iblandt dem med den Ytring, at det dog forrige Aar paa samme Tid havde været endnu varmere, saa at han en Dag endog havde maattet kaste alle Klæderne. Da jeg her til kort bemærkede, at det saa næppe var den eneste Gang, han havde blottet sig, blev der en almindelig Latter, og min ærede Ven drev noget flov der fra, i det han sagte ytrede til mig, at den Vittighed kunde jeg gjerne have gjemt til vi vare ene, og ikke ladet disse store Herrer høre der paa. Kort efter min Hjemkomst nedlagde jeg fra 1ste Juni 1856 mit Mandat som Folkethingsmand, og saaledes endte mit andet og sidste politiske Felttog Hen paa Foraaret kom Biskop Martensen paa Visitats, og, skjønt Skolen under min lange Fraværelse havde været i mindre god Orden, var han dog tilfreds med den.

Nogle Aar efter blev Boisen Præst i Stege, hvor han og hans Medarbejdere, Brødrene Thomas og Hans Nordam, Tid efter anden bragte et forhen ukjendt aandeligt Liv til at røre sig blandt Møens Befolkning. Senere oprettedes af hans Søn Frede Højskolen i Tjørnemark, hvor fra den ved

hans Hustrues, den uforglemmelige Karen Ankers Raad og Bistand flyttedes til det nu saa yndige Rødkilde, hvor en ussel sumpet, kratbevoxet Krog næppe drømte om det Liv og den Virksomhed, der her skulde fremblomstre.

Gamle Provst Ingerslew glædede sig over Boisens Ankomst, og denne var flere Gange Gjæst hos ham; men saa foranledigede en højst umotiveret og stødende Optræden af Beboerne mod den Kapellanen tilstaaede Offerdag Provsten til at søge sin Afsked, og Familien forlod os da, elsket og savnet af mange i Menigheden. Et Udtryk her for var et Vers af den Salme, der efter Afskedsgudstjenesten i Maglebÿ blev afsunget 19de Søndag efter Trinitatis 1860:

„Et venligt Hjem var dit Paulun;
Det gaar vist sent af Minde,
At Trøst og Hjælp i Nødens Stund
Der al Tid var at finde.
Ja mangen Taare rinder nu,
Naar Tanken kommer ret i Hu,
Hvad der i Løn blev øvet!"

Næste Aar maatte jeg prøve et endnu tungere Savn, da min Hustru blev bortkaldt fra mig og vore 5 Børn, Dagen før vor 23de Bryllupsdag næppe 55 Aar gammel. Vor ældste Datter var da i Huset hos min yngste Søster i Roeskilde; denne Datter blev nogle Aar efter gift med en Søn af vor gode gamle Ven, Klintemølleren, der kort før havde kjøbt en i Nabosognet beliggende større Gaard, Tiendegaard,

hvor jeg nu hos min Svigersøn og Datter har fundet Ly og Ophold i min Alderdom. Mine 2 Sønner drog paa samme Tid over til den argentinske Republik i Sydamerika med et Rejseselskab her fra Møen. En Lærer fra Stege var nemlig en Del Aar i Forvejen udvandret til Argentina, hvor han endelig efter langvarige Besværligheder havde samlet sig en stor Formue og besad ikke ubetydelige Ejendomme i og ved den ny anlagte By Tandil. Da han kom hjem til Danmark for at hente sig en Hustru, fik han en Del Møenboere til at følge med der over, hvor der var gode Udsigter for driftige Folk til at komme i Vej. Med nogle af disse Udvandrere fulgte ogsaa mine Sønner, af hvilke den ældste havde lært Handelen i Kjøbenhavn; den yngste var kun 16 Aar. De have siden opholdt sig der ovre og haft deres jævne Udkomme; men ingen af dem ere endnu gifte. Flere af vore bekjendte der have erhvervet sig en ikke ringe Formue, saa at t. Ex. den Mand, hos hvem min ældste Søn stadig har været, endog har kunnet sende flere af sine Børn her til Møen for at faa dem oplærte og konfirmerede.

Et af mig i Treserne udgivet Hovedregningsapparat, indeholdende c. 50,000 Opgaver, ved hvilket en Lærer med Lethed kunde sysselsætte hvert enkelt Barn, selv i en meget stor Klasse, havde det Held at blive anbefalet af Overskoledirektør With som det bedste, han kjendte, lige som jeg fra flere Lærere mod-

tog anerkjendende Skrivelser. Møntforandringen gjorde det til Dels ubrugeligt.

Provst Ingerslews Eftermand var en meget lærd og dannet Mand og en sand troende Kristen, men var aldrig saa heldig at komme i ret Forstaaelse med sin Menighed. Som alle stuelærde Folk var han ofte noget ubehjælpelig og for en Del ogsaa umedgjørlig i sin Samvirken med andre, og hans Familie var ikke anlagt til med Venlighed at søge opstaaede Konflikter udjævnede. Efter Menighedens Ønske fik han en Kapellan, og nogle Aar efter tog han sin Afsked.

Efterretningen om Frederik den 7des Død kom ogsaa til Møen som et Tordenslag fra klar Himmel. Sorgen var almindelig, og en med Danebrogskorset og St. Annaordenen dekoreret ældre Soldat fra Krigen 1848 sendtes som Deputeret for Magleby Sogn ved Kongens Bisættelse, hvor fra han medbragte det bekjendte af den nye Konge skjænkede Portræt, der ophængtes i Vaabenhuset over Kirkens Indgangsdør. Under den sørgelige Krig var jeg Medlem af det Udvalg, der havde at samle og indsende milde Gaver til de stakkels Soldater, og Bidragene indkom baade velvilligt og rigeligt. Den haanlige Modtagelse, som mange af de højere staaende fandt paa at byde vore hjemvendende Krigere, vakte ogsaa hos os inderlig Harme. Saaledes vilde Magleby Præst paa ingen Maade holde Talen ved Afsløringen af den smukke Mindetavle, som møenske Vaabenbrødre ophængte i vor Kirke over Sognets 4 faldne Krigere,

ja end ikke være til Stede der ved: Pastor Boisen i Stege var da saa venlig at efterkomme vor Anmodning der om.

En stor Sorg for os Moenboere som for alle Klintens øvrige Beundrere og Venner var Nedstyrtningen af den saakaldte „Dronningstol", der skete i Julen 1869. Samme Aar havde vi netop paa dette yndige Sted holdt en usædvanlig smuk Fest, da vor nye Skyttefane blev indviet, ved hvilken Leilighed flere Hundreder af Mennesker vare forsamlede. Af hele Festpladsen blev ikke en Fodsbred tilbage, saa Klinten mistede en af sine skjønneste Prydelser. I Stormfloden 1872 ødelagdes ikke ubetydelige Strækninger af Lilleklint, navnlig Terrænet om det saakaldte „Kapel", der næsten helt blev bortskyllet. En Mængde strandede Skibe laa rundt om hele Højemoen; men kun 1 eneste Menneskeliv gik tabt af alle Besætningerne. For den paa Bygninger og Jorder anrettede Skade blev siden givet ret god Erstatning, og de skete Strandinger afgav en ikke ringe Fortjeneste for mange, saa vel Arbejdsfolk som handlende. Efter Afslutningen af min politiske Virksomhed var jeg aktiv Deltager i forskjellige kommunale Anliggender. Først fik jeg oprettet en Skyttekreds i Sognet som Filial af Marienborg Riffelskytteforening; dette gav siden Anledning til Stiftelsen af et Fugleskydningsselskab, hvor i jeg det første Aar blev Fuglekonge og saaledes Selskabets Formand. Da vi siden fik en Kvægforsikringsforening og en Sygekasse for Sognets

Arbeidsklasse bragt i Stand, bestyrede jeg disse i længere Tid, lige som jeg i en Række af Aar var Formand for Bestyrelsen af Sognets lille Fattigkasse.

I Rigsdagen afløstes jeg af A. Kristoffersen, der atter blev valgt; efter ham kom Hother Hage, der efter Kand. Thura og endelig Frede Boisen, der nu i en Del Aar har været vor Repræsentant i Folkethinget.

Da den nye Godsejer i September 1870 ankom til Klintholm med sin unge Hustru, modtoges de af Godsets Beboere, hvor af en Skare unge Bønder var redet dem i Møde, paa en smuk og hjærtelig Maade. En Velkomstsang, som jeg efter Opfordring havde skrevet, blev afsunget, hvor efter der holdtes en lille Fest med Musik, Dans og Fyrværkeri. Stemningen paa begge Sider var fortrinlig.

Min 60de Fødselsdag, 30te Oktober 1876, der regnedes for min 25 Aars Embedsdag i Magleby, overraktes mig fra Distriktsbeboerne ved en Deputation en smuk og værdifuld Gave, og i en meget stor Vennekreds tilbragte jeg en lige saa glad Aften, som for 25 Aar siden i Vridsløsemagle.

Lidt efter lidt begyndte Aarene at gaa paa og Alderdommen at nærme sig. Gjerningen i Skolen faldt mig dog endnu temmelig let, medens der imod Kirkeforretningerne af og til bleve mig noget besværlige. Sognets nye, yngre og kraftige Præst havde ved sin herlige, indtrængende Prædiken vækket et nyt Liv i den halvt indslumrede Menighed, der i større

og større Mængde søgte Kirken. Flere baade længere og livligere Salmer bleve nu brugte ved Gudstjenesten, og min gamle Ven, Hansen, der før havde været mig en dygtig og trofast Hjælper, der saa at sige aldrig svigtede nogen Kirkedag, blev svagere og svagere, saa at han snart slet ikke mere kunde støtte Sangen. Vel hjalp hans flinke unge Hjælpelærer senere godt til, og Ungdommen fra min forlængst ophørte Sangskole deltog ogsaa med Liv i Salmesangen, der yderligere indøvedes i Aftenmøder i Præstegaarden; men dog mærkede jeg godt, at man trængte til nye og friske Kræfter. Ogsaa i Skolen tydede et og andet Tegn paa, at det snart var paa Tide at bryde op, medens Legen var god. Moens Fremskridtsparti havde faaet en Friskole anlagt lige op til vort Sogneskjel, og der agiteredes ivrig imod Statsskolen for at vinde Tilslutning. En forhen ukjendt Misstemning begyndte at vise sig hist og her, endog blandt Børnene, og næsten al Tid kunde der spores, hvor fra Ledetraaden udgik. Da nu her til kom, at min Helbred i Løbet af et Par Aar blev svagere, saa min Læge gav mig Attest for, at jeg led af Bronchitis, der besværliggjorde mig Embedsgjerningen, navnlig i Kirken, og da den høje Reguleringssum, der af Authoriteterne var sat for Embedet, gav mig Haab om en god Pension, modnedes min Beslutning om at søge min Afsked. Ved en gunstig Imodekommen af mine Foresatte erholdt jeg den ved Slutningen af Maj 1885 med en aarlig Pension af 1190 Kr., efter at have

arbejdet i Skolens Tjeneste siden 1835, som kaldet Lærer siden 21de Maj 1839.

Den 12te Juli 1885 var min Tid i Magleby udløben, og allerede den 13de kaldedes min Eftermand, der i længere Tid havde været en god Ven af mig og bedømmer min Virksomhed der med megen Velvillie. Han har nu ladet en elegant Bygning opføre til sin private Realskole, hvor til holdes flere Lærere, og som lader til at vinde stærk Tilslutning. Til den gamle Skole er tilbygget en hel ny Skolestue, saa at det hele er aldeles forandret. Strax lejede jeg en Bolig i Lindemark, nu Stege Byes Forstad, da min Datter Hanne havde faaet en rigtig rar Pogeskole i Tjørnemark. I Lindemark boede vi saa at sige lige midt iblandt en Flok kjære Venner, da baade Rødkilde, Tjørnemark, Stege, Udby og Spejlsby laa i en Kreds uden om os; men da Turene til Tjørnemark — 1 Mil daglig — bleve Hanne for anstrængende, og hun af sin venlige Patronesse, Fru Scavenius til Klintholm, fik Løfte om Bolig og sin forrige Syskole i Magleby, og af Sogneraadet Tilsagn om sin forrige Pogeskole der, medens jeg var tilbudt Ophold paa Tiendegaard, saa flyttede vi begge her ud 1886, og bo nu kun en Fjerdingvej fra hinanden. Min yngste Datter har i flere Aar haft en god Plads i Nørre-Sundby ved Aalborg, og venter at beholde den for det første. Naar jeg blot gaar ud igjennem vor Havelaage, ligger Magleby, Klintholm, Klintemøllen og hele

det storartede skovbevoxede Højdedrag bag ved, lige for mig og danner det skjønneste Motiv, som nogen Landskabsmaler blot kan ønske sig. Min Helbred er nu ret god; kun som Fodgænger er jeg paa Grund af min gamle Kortaandethed en daarlig Krøster. Dog gaar jeg jævnlig til Kirke, enten i Borre eller i Magleby. Der er jeg endnu som hjemme i den gamle Skole, og rundt om der oppe har jeg mange Venner, hos hvem jeg stadig er en velkommen Gjæst. Ogsaa ved de livlige Lærermøder i Stege er jeg endnu en ivrig Deltager, og glæder mig ved den Venlighed, der stedse vises mig af samtlige Medlemmer.

Jeg vil nu slutte denne min simple Livshistorie med de samme Ord, hvor med jeg indledede den. Gid jeg blot ved mit Livs Afslutning maa kunne sige: „Gud ske Lov! Hans Naade imod mig har dog vist ikke været ganske forgjæves!“

Rettelser til første Del.

Side 36, Linie 8: indvies, læs: indvier.

„ 37, „ 5: Autoriteterne, læs: Authoriteterne.

„ 41, „ 19: Bredom, læs: Bredow.

„ 47, „ 2 (fra neden): Sinke, læs: Simle.

„ 55, „ 6: Retter, læs: Skrifter.

„ 64, „ 18: Nyborg, læs: Nyberg.

„ 71, „ 7: ogsaa, læs: og saa.

„ 72, „ 3: sovende, læs: levende.

„ 79, „ 7: Seminarist, læs: Seminariet.

„ 89, „ 20: Kandidaten: „Nej!, læs: Kandidaten i „Nej“: „

„ „ „ 2 (fra neden): Methodelærer, læs: Methodelære.

„ 99, „ 12: sværte, læs: snærte.

„ 156, efter Slutningsordet: , samt den lige saa hæderlige Borgerrepræsentant, Urmager Holst i Roskilde.

H. Hagerups Forlag.

Knud E. Valløe:

Emtejægerne.

4de Udgave.

Med Illustrationer af **Alfred Schmidt**
og en biografisk Indledning af **C. St. A. Bille**

Pris: 1 Kr. 75 Øre, eleg. indb. 3 Kr. 25 Øre.

Literaturen kaster for Tiden kun sjældent et G Grams; de udsolgte Oplag ere lige saa store Sjældenh de røde Lygter. Det hører derfor til Øjeblikkets bedste ideer at tage Fortidens Poeter frem og ved gode Illı indblæse dem ny Aktualitet og vanskelig vil man finde i der bedre egner sig til dette Brug og mere fortjener det Valløes Emtejægerne. — — **den har Plads i vor klassisk** som den sunde Fornufts Protest mod en kunstlet og Smagsretning. Der er intet Spørgsmaal om, at den finde forstaaende Sympathi hos Publikum, der i Alfred Tegninger vil finde et **sprudlende vittigt** Supplemen **morsomme Text.** (A

Romola.

Historisk Roman af **George Eliot.**

Paa Dansk ved

Dr. Fr. Winkel Horn.

Pris 5 Kr. 50 Øre.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

LA 2375 D32M43
Meisler, Fr
Mine sidste laereraar

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 01 02 11 004 8